

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail: arch@vas.com](mailto:arch@vas.com)

Изх. № 759

Дата 09.07.2021 г.

**ДО
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

**КОПИЕ: ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО**

С Т А Н О В И Щ Е

ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
представяван от председателя –
Ралица Негенцова

Относно:

Пакет от предложения за изменение и допълнение на действащото законодателство за въвеждане на оптимизирана съдебна карта, със срок - 11 юли 2021 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

На 19.01.2021 г. Съдийската колегия, и на 18.02.2021г. Пленумът на Висшият съдебен съвет взеха решения, с които се приема модел за реорганизация на съдебните структури на районно ниво и Пътна карта с план за действие за реорганизация на съдебните структури на окръжно и апелативно ниво. Така се даде ход на реформа на съдебната карта на България. Висшият адвокатски съвет изрази вече своето отрицателно становище по отношение на одобрения от Висшия съдебен съвет модел-4 (изх. № 330/16.03.2021 г.) и изпрати Обръщение

на Общото събрание на адвокатите от страната, с които заяви категоричното си несъгласие с приетата от Висшия съдебен съвет инициатива по промяна на съдебната карта и избора на т.нар. Модел-4.

Въпреки множеството критики и отрицателни становища, включително от страна на Висшия адвокатски съвет, Общото събрание на адвокатите в страната, Министерство на правосъдието, Нотариалната камара, омбудсманът, отделни общини в страната, съдии, районни съдилища, както и на множество други заинтересовани групи, на сайта на Висшия съдебен съвет е публикуван цялостен Пакет от предложения за изменение и допълнение на действащото законодателство за въвеждане на оптимизирана съдебна карта със срок за становища до 11 юли 2021 г.

По същество, Пакетът от законодателни предложения следва заложения Модел-4, като го претворява до голяма степен в предложения за законодателни изменения. Висшият адвокатски съвет изразява категорично отрицателното си становище по отношение на предложения от Висшия съдебен съвет Пакет от законодателни предложения.

1. Принципна позиция относно избрания подход

Направените законодателни предложения касаят изменения в редица закони – Закон за съдебната власт, Граждански процесуален кодекс, Закон за нотариусите и нотариалната дейност и Наказателно-процесуален кодекс, но имат отражение по отношение на редица други закони, както е посочено в самия Пакет. Независимо, че предложенията са в рамките на проект с европейско финансиране (*посочено е, че предложенията за нормативни промени са в рамките на Дейност 1.8. по Договор № ВСС–1212 от 31.01.2019 г. с предмет: „Предоставяне на консултантски услуги за оптимизиране на съдебната карта“*) Висшият адвокатски съвет счита, че избраният подход е изключително неправилен. Следваше предложенията да подлежат на широк обществен дебат, като бъдат предварително съгласувани най-напред с Министерство на правосъдието, но също така и с Висшия адвокатски съвет, Нотариалната камара, Камарата на ЧСИ и други заинтересовани страни. Сериозен пропуск е, че направените законодателни предложения не са съпътствани от нарочни и детайлни мотиви. Изложените аргументи са непълни и не почиват на задълбочен анализ. Не е извършена и оценка на въздействие на законодателството. Такава оценка е от ключово значение изобщо за обсъждането на предложенията, тъй като тяхното естество ще измени изцяло начинът на функциониране на българското правораздаване.

2. По отношение на създаването на териториални отделения

Висшият адвокатски съвет изразява отрицателно становище по отношение на предложените изменения, с които се създават териториални отделения. Не са налице достатъчно гаранции, че териториалното отделение ще продължи да правораздава в същия обем и качество, както понастоящем районните съдилища. Съществуването на районен съд в дадено населено място гарантира най-вече конституционно установеното в чл. 56 от Конституцията право на защита на гражданите. Считаме, че така направените предложения за изменения и допълнения в ЗСВ, ГПК и НПК създават предпоставки за накърняване на основни права на гражданите и най-вече на правото им на достъп до съд. Териториалните отделения създават предпоставки за по-трудно и по-бавно правосъдие. Не е ясно кои ще са тези териториални отделения и кои районни съдилища ще бъдат премахнати. До този момент, гласуваният от пленума на ВСС модел предвижда закриването на 55 районни съдилища и преобразуването им в териториални отделения на базата на прогнозна натовареност, след промяна на правилата за родовата подсъдност. Това обаче не гарантира устойчивост на предложените промени. Не са налице убедителни аргументи, както и достатъчно задълбочен анализ за предложеното преобразуване.

Висшият адвокатски съвет изразява отрицателно становище по отношение на създаването на непостоянни състави, които фактически ще трябва да пътуват, за да осъществяват правораздаване. От изложените предложения за изменения в ЗСВ, ГПК и НПК е видно, че в териториалните отделения ще се правораздава, което поставя въпроса изобщо за необходимостта от закриването, респективно преобразуването на съответния районен съд в териториално отделение, което само ще затрудни гражданите и работещите в съответното вече отделение. Евентуални мотиви, свързани с финансови икономии са необосновани, а също така и несигурни – ще се появяват редица нови разходи, най-вече свързани с пътуването на съдиите. Не е налице нарочен анализ или разчет, нито финансова обосновка на предложените изменения в основните закони.

3. По отношение на промяната на подсъдността

Висшият адвокатски съвет категорично се противопоставя на направените предложения за изменение на чл. 104 ГПК и чл. 35 НПК и промяна на родовата подсъдност.

Висшият адвокатски съвет счита, че с направените предложения не е отчетена специфичната роля на районните съдилища като основен първоинстационален съд в системата на правораздаването, както и социално-икономическите и демографски фактори и последици, които едно такова реструктуриране ще има. При закриването на районни съдилища и

прехвърлянето на компетентността им към окръжните съдилища се създава риск от затруднен достъп до правосъдие и отдалечаване на гражданите от съда, намаляване на ефективната защита на гражданските права и интереси на местното население на територията на съответната община и на бизнеса, задълбочаване на съществуващи демографски проблеми на обезлюдяване на районите, засягане на социалната и лична сигурност и права на гражданите и юридическите лица. Нито анализът, обосноваващ Модел № 4, нито мотивите към предложението пакет от законодателни промени тези рискове и гарантират тяхното преодоляване.

По отношение на предложението за радикална промяна в родовата подсъдност на гражданските, търговски и наказателни дела, Висшият адвокатски съвет изразява сериозни резерви. По същество промените предлагат окръжните съдилища да се превърнат в основен първоинстанционен съд по граждански и наказателни дела. Не са налице обаче, убедителни аргументи за необходимостта от такава коренна и съществена промяна в родовата компетентност, която по необходимост изисква и фундаментална промяна в процесуалното законодателство. Това предложение е в противоречие с концепциите в процесуалните закони, че районният съд, като най-близък до гражданите, е основен първоинстанционен съд, и така се накърнява неговата инстанционност, която е изградена в продължение на десетилетия. При окрупняването на районните съдилища в окръжни съдилища, действащи като първа инстанция, балансът на достъпа до съд и защитата на правата и законните интереси на гражданите ще се измести в техен ущърб, и ще се отдалечи голяма част от правните услуги на съдебната администрация от местните общности, които най-много се нуждаят от тях.

Други конкретни аспекти на предложената реформа на родовата подсъдност също будят сериозни възражения от Висшия адвокатски съвет. На първо място е предложението да бъдат подсъдни на окръжен съд искове по граждански и търговски дела с цена на иска над 2000 лв., както и искове за развод, унищожаване на брака и за установяване на съществуването или несъществуването на брак, както и премахване на критерия цена на иска на недвижимия имот при определяне на родовата подсъдност. Подобна стъпка ще засегне правната сигурност за участниците в гражданския и търговски оборот и ще накърни ефективността на достъпа им до съд, внасяйки противоречивост и непоследователност в правилата за определяне на родовата подсъдност.

На следващо място, при сега съществуващите апелативни райони/апелативни съдилища е критично нецелесъобразно същите да бъдат въззивна инстанция и по всички дела, които ще бъдат иззети от родовата подсъдност на районните съдилища и ще бъдат разглеждани от окръжните

съдилища като първа инстанция. Вменяването на основна функция в цялата правораздавателна система на апелативните съдилища като основен въззив, за сметка на окръжните, е в противоречие с настоящата концепция за триинстанционност на съдебното производство в България и не следва да се прави механично, а след внимателен анализ на продължителността на процеса на отделните видове дела, на техния брой и на причините, които обуславят една такава промяна. Подобно механично преместване на делата в по-горен съд и съдебен район е изключително опасно по отношение на достъпа на гражданите и бизнеса до съда и може да има неблагоприятни последици за реализирането на правата и законните интереси на правните субекти.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

В заключение Висшият адвокатски съвет счита, че предложеният Пакет за изменение и допълнение на действащото законодателство за въвеждане на оптимизирана съдебна карта не следва да бъде подкрепен. Всяка предлагана промяната на териториалната структура на съдебните райони трябва да осигурява ефективен достъп до качествено правораздаване, предоставяне на услугите на съдебната администрация възможно най-бързо и близко до гражданите и юридическите лица, недопускане на трудности при ползване на адвокатска помощ, и оптимизиране на разходите за достъпа до съд и водене на делата. От така направените предложения, тези условия не са гарантирани.

Същевременно, Висшият адвокатски съвет напомня, че съдебната власт в своята цялост и независимост е основен стожер и стълб на демокрацията и правовата държава, като същевременно върви ръка за ръка с адвокатурата, която подпомага гражданите и юридическите лица в защита на техните права и законни интереси, както повелява чл. 134 от Конституцията. Не следва прибързано и без необходимия анализ да се предлага цялостна промяна в процесуалните закони, Закона за съдебната власт и редица други, като без детайлна аргументация се прекроява изцяло съдебната карта на страната, но без да се вземат предвид всички последици от едно подобно решение, включително и по отношение на структурата на самата адвокатура, чиято вътрешна логика и териториално разделение са създадени включително, за да обслужват правосъдието и да обезпечават конституционната роля на адвокатурата.

Висшият адвокатски съвет е убеден, че от полза не само за ВСС, но и за цялото общество би било бъдещите анализи и разработки на законодателните предложения, пътната карта с плана за действие за реорганизация на съдебните структури на районно, окръжно и апелативно ниво да бъдат представяни и поставяни на предварително обсъждане и консултация с водещите правни общности и техните местни структури, тъй като по този начин ще се обезпечи и безпрепятственото протичане на евентуално предстоящия законодателен процес. В този смисъл Висшият адвокатски съвет отново изразява готовност да сътрудничи на ВСС в процеса на осъществяване на съдебната реформа и обсъждането на промени в ЗСВ, ГПК, НПК и други нормативни актове.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:**

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА